

Gospodarske stvari.

Kako jajca hranjevati.

M. Znano je, da se jajca v apneni vodi dolgo časa hranjevati dajo in vedno dobra in za kubo zdrava ostanejo. Da si take apnene vode napravijo, vzamejo kupci z jajci, kateri z njimi na debelo kupčujejo, na tretjino hektolitra negašenega apna osem litrov soli pa dve in tri četrtinke hektolitra vode. Apno mora biti tako, da pri gašenju razpade v tanki, kakor moka mehki, čisti in beli prah. Tudi sol mora biti tanka voda pa črstva in čista.

Najpoprej se apno z jednim delom vode pogasi in potem se še le ostala voda s soljo vred prilije. Ko se je apno tri do štirikrat po kratkih prestankih dobro premešalo, se pusti vse vkup mirno stati, da se apno ohladi in na dno vsede. Brž ko se je apno vsedlo, se z njega apnena voda ocedi ali v ono kad ali sodček pretoči, v kateri se imajo jajca hranjevati. Ko se je posoda do 40—45 centim. z apneno vodo nalila, začnejo se jajca v vodo vlagati. Ko se je do 30 centimetrov debela plast jaje že vložila, se prilije nekoliko mlečnate apnene vode, ki se dobi, ako se apnena vsedina nekoliko pomeša. Ravno tako se stori po vsaki jednaki jajčni plasti, ko je že toliko, kolikor poprejšnje. Mlečnata apnena voda se pa zaradi tega priliva, da se tanki apneni delci v majhne luknjice v jajčni lupini vležejo, jih tako zamašijo in zabranijo, da voda ne more v jajce vdirati. Vendar pa je treba tudi nasproti na to gledati, da se preveč apna na jajce ne daje, da se apno ne vleže okoli jaje kakor skorja. Taka apnena skorja čiščenje in snaženje jaje težavno dela. Mnogokrat se prigodi, da imajo jajca, ki so se v apneni vodi hranjevala, vodeni beljak, kar iz tega izvira, da se je premalo na to gledalo, da so se luknjice v jajčni lupini po tankih apnenih delcih zamašile, kar se le s tem doseže, da se v pravi meri mlečnata apnena voda na jajčne plasti po redu priliva. Včasih pa je vzrok tudi to, da so bila jajca že sama na sebi stara in obležana, ktera so se v apneno vodo vložila. Taka jajca imajo že sama na sebi vodnati beljak. Brž ko se je posoda do 10 centim. z jajci naložila, se pokrije s primernim prtičem, na katerega se potem plast apnene vsedine razmaže, ki se je o narejanji apnene vode naredila. Gledati je treba tudi na to, da še nad to apneno plastjo vedno voda stoji. Da se jajca v tako posodo lahko vlagajo, za to se poslužujejo posebne plehaste sklede, v katero gre kakih 6—8 ducetov jaje, ki se v posebne 2-6 centimetrov v svetlem široke lukuje potikajo. Te lukuje morajo pa z usnjem obšite biti, da imajo jajca bolj mehko naslanbo. Ta loparasta skleda mora imeti primeren roč, ki je na meter dolg. Jajca se po luknjah v lopar potaknejo, lopar se z jajci vred pod apneno vodo dene, rahlo obrne, in jajca

popadajo iz lukenj in se rahlo spusté na dno tako, da se nič ne potrumpajo.

Ko pride čas, da se imajo jajca poprodati, vzamejo se iz apnene vode, se očistijo, do subega obrišejo in za razpošiljatev pripravno zložijo. Čistijo se jajca najlagljeje v polovici kakega črez sredo prerezanega soda, ki je do polovice z vodo napolnjen. Tudi pri čiščenju jaje služi dobro gori opišan lopar. Jajca, s katerih se apno brž na prvo vmivanje ne da do čista odpraviti, se položé na stran in se potem še posebej skrbno snažijo.

Nekteri hranjujejo jajca v kletéh, v posebnih posodah, ki so ob kletnih stenah v zemljo do polovice zagrebene. Te posode so zidane. Drugi imajo pa rajši lesene zaboje. Naj si bode pa že prvo ali drugo, kraj, kjer se jajca hranjujejo, mora imeti čisti zrak, ne sme biti v njem nobenega smrada, in toplina pa naj je vedno jednaka, se ve da precej hladna pa vedno nekoliko nad ničlo.

M. Kislo seno, kako ga tudi za krave vžitno napraviti. Dostikrat se čuje tožba, da krave tega ali onega sena nečejo jesti, ker je kislo, t. j. tako kakoršno le bolj na močvirnatih travnikih priraste. Kislega sena živina poprek 7—9 odstotkov manj prebavi kot dobrega sladkega sena. Prava hranivna vrednost kislega sena nasproti dobremu se pa tudi še s tem pomanjša, da se ga dosti potrosi, ker ga živina dosti pod noge zmeče in potepa, in dosti v jasljih popušča. Da se živina s kislim senom ravno tako do sitega naje, ko z dobrim sladkim, se ji mora ravno za četertino več položiti. Za 100 kilo sladkega sena gre 125 kilov kislega, t. j. 100 kilov prvega izda toliko kolikor 125 drugega. Vzrok leži v tem, da ima kislo seno nekakšno zoprno dišeče olje v sebi, katero živini veselje do žrenja manjša pa tudi prebavljajno moč slabi. Da se tako seno tudi kravam vžitno in neškodno napravi, ga je treba nekoliko zrezati in popariti, kar se v posebnih zato napravljenih tružicah pol metra dolgih, tretjino širokih in četrtino globokih zgoditi more. Tako je mogoče tudi kislo seno kravam nekoliko bolj tečno in vžitno narediti. Sploh tako imenovano parenje, kakoršno je po Gorenjskem od nekdaj po zimi v navadi, zasluži, da se ga živinorejci tudi po drugod poprimejo in poslužijo.

M. Ohromela jagujeta in kako jih zdraviti. Da jagujeta ohromé, temu je vzrok prehlajenje, prepuh v blevu, premočna krma, s katero so se starke krmile. Najprej je treba vzroke te bolezni odpraviti. Potem se daje bolenim jagujetom, po 15 gramov na jaguje, antimona ali sklenca. Ako se jim v 24 urah ne odpre trebuh, t. j. ako v 24 urah ne začne od njih mehko iti, se jim še enkrat poprejšnjo zdravilo poda. Starkam se pa podaja 60—70 gramov na jedno glavberjeve soli, ki se je prej na vodi raztopila.

M. Kako krnh plesnobe varovati. Brž ko se hlebi iz peči vzamejo, se denejo v žakelj, v

kterem se navadno moka hranjuje in v katerem se je še nekoliko močnega praha pustilo. Hlebi se tako paroma hleb na hleb položé, da se vsakokrat gornji skorji jedna druge dotikate. Na to se žakelj zaveže in kje na kakem zračnem prostoru obesi. Kruh se na ta način da 4—6 tednov hraniti in nikdar plesnjiv ne postane. Predno se načne, se za nekaj časa skozi noč v klet postavi, da se nekoliko nategne.

M. Kako si ribjo slezo z rok spraviti. Da si ribjo slezo z roke spraviš, si ne smeš rok z mijilom vmivati, ampak vzame se le topla voda in roke se v nji vmijejo. Še le ko se je sleza z rok zmila, se seže po mijilu, katero, če se prej z njim vmiva, brani, da se sleza odpravi. Če si za jeguljo prijel, teri si roke v tenkem pesku.

Sejmovi na Štajerskem. 14. junija Brežice, Loče, Kozje, sv. Andraž v Slov. gor., Rogatec, Žigertski vrh, sv. Janž pri Slov. Gradci, Zavec; 15. jun. Celje, Mozirje, sv. Barbara pri Konjicah, Planina, Lembah, Pobrež pri Ptuji, Kostivnica, 20. jun. Vitanje, 21. jun. Studenci nad Mariborom, 22. jun. Sevnica ob Savi in sv. Anton v Slov. gor.

Sejmovi na Koroškem. 15. jun. zgornji Drauberg; 15. jun. Grajfenburg.

Dopisi.

Iz Slov. graške okolice. (V novi okrajni zastop) bode volilo 5. julija t. l. 24 velikih posestnikov 8 zastopnikov, 6. julija mesto 11 in 7. julija kmečke občine tudi le 11 zastopnikov. G. vitez Naredi pa Lohninger stopita kot velika obrtnika brez velitve v okrajni zastop. Imenik velikih posestnikov je neki kakor se pravi čudovito strankarsko-nemčursko in nepostavno sestavljen, tudi se ni, kakor do sedaj vselej, pri vseh občinah na javni ogled razpotožil, — ampak le pri c. k. okr. glavarstvu in novo čudo! Še le v nedeljo smo pri cerkvah zvedeli, da je bil že celo soboto poprej na ogled ondi izpostavljen; tudi tega si ne moremo prav raztolmačiti, zakaj da so volitve ravno zdaj razpisane, ko naš voditelj kot deželni poslanec v Gradci biva. — Bodemo pa skusili pokazati, da smo se že zadosti navadili složnega postopanja. Menda se bo vendar kdo najšel, ki bo zoper nepostavno sestavljeni zgoraj omenjeni imenik rekuriral. Rekurs bi moral na vsaki način obveljati in potem bi nas vtegnilo za zmago zadosti biti.

Od sv. Jurija na južni železnici. (Kmetijske napredovalne šole) vrli voditelj gosp. Josip Dobnik je hotel učencem pokazati zraven grajščakov, ki dobro na svojih posestvih gospodarijo, še kmeta, kateri zna umno kmetovati. V ta namen je nas g. učitelj peljal 2. maja t. l. h kmetu, kateri je skoro iz nič v 34 letu svoje starosti po dokončani vojaški službi umno kmetovalstvo pričel. Posnemal je umne kmetovalce, katere

je ob priložnostih obiskoval. Sedaj je 64 let star, in glej, vsak kmet, gospod, vsako kmetijsko društvo in še celo naš presvitli cesar njegovo postopanje čislajo. Cesar so mu podelili l. 1864 srebrni križ s krono, Štajersko kmetijsko društvo pa ga je obdarilo s svetinjo in pri razstavah dobil je diplome in svetinje. Ta mnogo čislani mož je nam dobro znani g. Miha Visjak, posestnik na Pečevji pri Storah. Zanimalo nas je s. č. možem, o kojem smo že dostikrat govoriti slišali, enkrat osobno občevati. Naša želja se je danes izpolnila. Čudili smo se njegovemu skrbno obdelovanemu posestvu, katero kinča čez 1000 požlahtnjenih sadunosnih drevov različnega žlahtnega plemena. Opozoril nas je, kako ga mi lahko posnemamo v poljedelstvu, drevoreji, vinoreji in vrtariji. Akoprem je bilo vreme neugodno, stopali smo za g. Visjakom iz sadunosnika v vrt, v kojem so raznovrstni sadeži, v vinograde in hrame, kjer nam je prav prijazno vse svoje ravnanje pri obdelovanji razkladal. — Mislili smo si: mož dela kakor da bi hotel večno živeti. Zamolčal nam tudi ni prihodkov. Rekel nam je, da njegova sadjereja in vrtarinja sama njemu gotovega denarja od 600—800 fl. na leto donaja. Lahko mislimo zraven, da marsiktera dela občina takšnih dohodkov pri sadjereji in vrtariji ne doseže, kakor pa ta mož sam. Obdaril je nas z raznovrstnim semenom z opombo, da ga tudi mi od danes naprej naj posnemamo pri kmetijstvu! —

Iz Brežic. († dr. Ražlag — toča). V soboto dne 5. junija ob 11. uri zvečer je umrl tukajšnji advokat, bivši deželni in državni poslanec, slovenski domoljub in pisatelj g. dr. Jakob Radoslav Razlag. Bolehal je dolgo in hudo. Pokojnik je se rodil v Radoslavcih poleg Ljutomera dne 12. jul. 1826. Študiral je v Mariboru gimnazijo, v Gradci sprva bogoslovje, a potem pravo. L. 1854 bil je promoviran za doktorja prava; od l. 1862 naprej bil je advokat, v Brežicah, potem do l. 1875 v Ljubljani in naposled zopet pri nas. Pogreb bil je sijajen v torek ob 5. uri popoldne! Naj počiva v miru! — Nedelja 6. junija bila je za naš kraj žalosten dan. Ob dveh popoldne prihrumi iz Kranjskega huda nevihta, gre kraj Save čez faro Dobovo na Hrvatsko; vsiplje se toča debela in tako gosta, da se stareji ljudje v tem okraji enake ne spominjajo; v pol uri je bilo mesto in okolica belo kakor po zimi. Kakšen pogled, ko gremo potem v vrte in na polje! Vse pokončano in v tla pomandrano: zelenjad, pšenica, koruza, ječmen, rž, sploh vsa žetev. Ljudje ubožnejši, ki imajo najete njive in jih morajo s tujo živino obdelovati, so se solzili zagledavši uničen ves up in trud svojega dela. Tudi fara Kapele je veliko trpela. Tolažba v takem obiskanji božjem naj bo nam misel: Nebeski oče z eno roko vzame in z drugo zopet podeli. — Danes po noči so tatje g. dr. Srebreu iz hleva konje vkradli in odjezdili ž njimi na Hrvatsko.